herpy

SALAMANDRAR

Tigersalamander

Ambystoma tigrinum

Ambystoma tigrinum är en kraftig salamander från östra halvan av USA på typiskt 15-20 cm med gula till olivgröna fläckar på brun till svart botten. Larverna lever i vatten, medan de vuxna tillbringar större delen av livet i självgrävda gångar och kommer fram på natten. Vissa djur genomgår aldrig metamorfos och blir könsmogna med gälarna kvar.

Familj: Ambystomatidae Engelska: Eastern Tiger Salamander **Mild hudgift**

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**15-33 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**12-20 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Marklevande och grävande**
Biotop	**Tempererad skog och äng**
Hudgift	**Mild** Tvätta händerna efter kontakt och håll fingrarna borta från ögon och mun
Svårighetsgrad	**Nybörjare**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**50 × 25 × 30 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**18-22 °C**
Temperatur, natt	**16-22 °C**
Luftfuktighet	**80-95 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Behövs inte**
Föda	**Insekter, ryggradsdjur och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Larver i vatten**
Äggläggning	**I vatten**
Könsmogen	**5-48 mån.**
Ägg per säsong	**100-1 000**
Kläckning	**12-50 dagar**
Larvtid	**75-150 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Andra larver och små vattendjur (dafnier, myggolarver)**
Yngelvård	**Ingen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ambystoma tigrinum är en tjockkroppad salamander med bred, rundad nos, små, utstående ögon, korta, kraftiga ben och en kraftig svans. Vuxna djur som genomgått metamorfos är typiskt 15-20 cm långa, svansen inräknad, och kan bli upp till 33 cm. Hanarna är större än honorna och har en längre och högre svans.

Ryggen är brun till svart med oregelbundna gula till olivgröna fläckar eller fläckvisa tvärband, och buken är gul med mörka fläckar. Teckningen varierar mycket från bestånd till bestånd. Albinos är mycket sällsynta. Larverna liknar *Ambystoma mexicanum*, men har en mer hoptryckt svans med fenkant och tre par yttre gälar. Stora larver används mycket som fiskbete och säljs också i zoohandeln.

I artkomplexet finns flera former: förutom vanliga vuxna också gälförsedda vuxna och en kannibalisk form med bredare huvud, större kranium och en extra rad tänder i gommen. Den kannibaliska formen utvecklas när larver av olika storlek hålls tillsammans. Vissa djur genomgår aldrig metamorfos och blir könsmogna som gälförsedda vuxna. Vuxna djur lever 12-20 år i fångenskap, och gälförsedda djur i vatten kan bli upp till 25 år.

Vid hot kröker djuret ihop sig och lyfter svansen, och hudkörtlarna avsöndrar ett tjockt, vitt, giftigt sekret som ska skrämma bort rovdjur. Tvätta därför händerna efter hantering.

A. tigrinum beskrevs av Green 1825. Arten ingår i ett komplex av nära besläktade arter, där *A. tigrinum* är den östliga. Djur i handeln kan komma från områden där arterna möts och kan därför vara korsningar. Siffran för könsmognad gäller komplexet som helhet.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

Utbredning och livsmiljö

Ambystoma tigrinum lever i östra halvan av USA, från New York och området kring Stora sjöarna söderut längs östkusten till Florida och västerut till Nebraska, Kansas och östra Texas. Arten saknas i Appalachernas högland.

Väster om detta område ersätts arten av *Ambystoma mavortium*, som länge räknades som samma art.

> **Naturlig utbredning:** USA.

LIVSMILJÖ

A. tigrinum lever på sandig eller lös jord i skogar, öppen mark och ängar, som regel nära de vattenhål där den förökar sig: dammar, diken, långsamma vattendrag, stenbrott och översvämmade kärr. Vatten med rovfisk undviks. De vuxna är nästan helt landlevande och kommer bara till vattnet för att föröka sig.

De vuxna lever större delen av året under jorden i självgrävda gångar eller i andra djurs hålor och kan ligga mer än 60 cm ner. De vandrar till yngelvattnet sent på vintern eller tidigt på våren, typiskt efter ett milt regn som har tinat upp marken. Efter yngeltiden vandrar de tillbaka till sitt hemområde, upp till cirka 250 m från vattnet.

Skötsel

TERRARIET

Vuxna djur kan hållas i många slags behållare. Den enklaste är en stor plastlåda med tättslutande lock och många små ventilationshål; ett glasterrarium med nätlock ger bättre insyn. Ett vuxet djur ska ha minst 50 × 25 cm i bottenyta, två vuxna av samma storlek minst 75 × 30 cm. Golvytan är viktigare än höjden. Locket ska sitta fast, eftersom djuret är starkt och kan skjuta av ett löst lock.

Bottnen ska vara minst 10 cm djup och fuktbevarande, så att djuret kan gräva ner sig. Använd matjord utan gödning och tillsatser, kokosfiber eller en blandning av de två. Gör bottnen fuktigare i ena änden än i den andra, så att djuret själv kan välja. Undvik torv och andra sura substrat: de kan ge förlust av salter i kroppen och i värsta fall döden. Bark och flis av ceder och tall får inte heller användas, eftersom oljorna är giftiga för groddjur. Ta bort exkrementer och foderrester flera gånger i veckan och byt bottnen varje eller varannan månad. Ge minst ett stort gömställe per djur, till exempel ett halvt rör, en bit korkbark, en rot eller en platt sten. Fuktigt, oblekt hushållspapper med hopskrynklade bitar som gömställen är bra för karantän.

Använd inte grus, som djuret kan svälja när det slår efter bytet; stenar som dekoration ska vara större än djurets huvud. Levande växter grävs upp, så använd konstgjorda. Larver och neotena djur hålls i ett separat akvarium, så långt och brett som möjligt, med cyklat filter, gömställe för varje djur och avskärmning emellan dem. Räkna med högst en stor larv per 20 liter vatten. Nyinköpta djur sätts i karantän i 60 dagar.

Läs mer: Karantän och hygien

TEMPERATUR

Ambystoma tigrinum ska ha 18-22 °C på dagen, både som larv och som vuxen, och på natten får temperaturen gärna sjunka till 16 °C. Arten tål kyla bättre än värme. Larvbassängen värms inte upp, och vattnet får inte komma över 24 °C. Över 25 °C under längre tid är stressande och kan vara livsfarligt för vuxna. Under 18 °C äter larverna mindre.

Placera behållaren svalt, utan direkt sol och utan värmelampor.

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Substratet ska vara fuktigt, men aldrig blött eller geggigt, eftersom djuret tar upp vatten genom huden. Luftfuktigheten är inte dokumenterad för arten; 80-95 % är lånat från *Ambystoma mavortium*. Det avgörande är fukten i substratet. Spraya substratet med behandlat vatten när det ser torrt ut.

God ventilation är viktig: en för blöt och sluten miljö ger hudinfektioner.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Vuxna djur ska inte ha någon vattendel: de är dåliga simmare och kan drunkna. En låg, tung vattenskål är inte nödvändig, men den är en bra säkerhet, för blir substratet för torrt söker djuret sig ner i skålen. Vissa djur tar ett enstaka dopp. Byt vattnet med några dagars mellanrum, eller när det är smutsigt.

Använd kranvatten behandlat mot klor och kloramin eller källvatten; destillerat och avjoniserat vatten får inte användas. pH-värdet ska ligga mellan 6 och 8. Vatten till larver och neotena djur ska behandlas på samma sätt, och filtret ska vara cyklat innan djuren sätts i, annars stiger ammoniak och nitrit, som är giftiga för groddjur. Byt vatten dagligen tills filtret är etablerat.

LJUS OCH UVB

Ambystoma tigrinum är nattaktiv och behöver inget särskilt ljus. Det finns ingen kunskap om att arten behöver UVB, och kraftigt UV-ljus kan skada ögon och hud hos groddjur. Vanligt dagsljus i rummet eller ett vanligt lysrör på dagen och mörker på natten ger en fin dygnsrytm. Behållaren får inte stå i direkt sol.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Larver och neotena djur äter daggmaskar, kompostmaskar, lagom stora syrsor, vaxmottslarver och små fiskar (inte guldfisk). Kött kan ges som en enstaka måltid, men inte som huvudfoder, eftersom kött saknar vitaminer och mineraler. Upptinad fryst fisk får inte utgöra en stor del av kosten, eftersom det kan ge tiaminbrist. Vid 18-22 °C matas två till tre gånger i veckan, tills djuren slutar jaga. Ta bort oätet foder, så att vattnet inte förorenas.

Nyinköpta larver som har svultit tål inte stora måltider och kan gå i chock. Ge dem små, täta måltider, till exempel bitar av daggmask, dagligen under flera veckor, och gå sedan över till större portioner två till tre gånger i veckan.

Vuxna djur äter daggmaskar, syrsor, kackerlackor och andra ryggradslösa djur. Daggmaskar är det bästa huvudfodret. Syrsor är fattiga på kalk och ska tarmfyllas eller pudras med kalk och vitaminer, typiskt en till två gånger i veckan. Fet föda som vaxmottslarver och nyfödda möss ges bara sällan. Vid cirka 22 °C matas vuxna två till tre gånger i veckan; vid 16 °C eller lägre räcker en gång i veckan. Ta bort oätna syrsor efter 24 timmar, eftersom de kan bita djuret. Vuxna djur blir lätt för tjocka.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Vuxna djur gräver och ligger gömda större delen av dagen. De är nattaktiva och jagar från bakhåll. Många djur lär sig känna igen sin hållare och tigger mat. Arten är en ensamvarg utanför yngeltiden och trivs bra ensam. Två vuxna av samma storlek kan dela en behållare på minst 75 × 30 cm, men ivriga djur kan nafsa varandra i svans och tår vid utfodring.

Huden är tunn och genomsläpplig, och salter och oljor från händerna kan skada den. Hantera därför djuret så lite som möjligt, med rena, våta händer, och tvätta händerna efteråt. Håll aldrig larver av olika storlek tillsammans: den största äter de mindre, och det är just den kombinationen som utlöser den kannibaliska formen.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Djuren blir könsmogna efter 5 månader till 4 år, beroende på temperatur, födomängd och trängsel. Hanen känns igen på den längre och högre svansen och under yngeltiden på en större kloak än honans.

PARNING

Yngeltiden ligger från sen vinter till tidig vår. Djuren samlas i vattenhål och förökar sig tillsammans på natten: hanen knuffar honan med nosen, och hon vidrör hans svans och kloak, så att han avsätter en spermatofor som hon tar upp. Vad som utlöser yngelvandringen är dåligt känt.

Landlevande djur är mycket svåra att få att föröka sig inomhus, och avel i fångenskap är sällsynt. Neotena vuxna kan föröka sig på samma sätt som *Ambystoma mexicanum*.

ÄGG OCH LARVER

Äggen läggs på natten, normalt 24-48 timmar efter parningen. Honan fäster dem på kvistar, gräs och blad på vattnets botten. Varje klump rymmer upp till cirka 100 ägg, och en hona lägger 100-1000 ägg per säsong. Äggen kläcks efter 12-50 dagar, beroende på vattentemperaturen.

Larverna är rovdjur och ska ha levande, små vattendjur som dafnier, mygglarver och små kräftdjur. Det finns ingen yngelvård. Håll likadana larver tillsammans och sortera dem ofta efter storlek för att undvika kannibalism.

METAMORFOS

Larverna stannar i vattnet i 2,5-5 månader innan de genomgår metamorfos. Metamorfosen syns på att gälarna blir kortare och försvinner, att fenkanten på svansen blir mindre och att svansen blir rundare. Vuxenfärgerna kommer gradvis och är fullt utvecklade efter veckor till månader.

När tecknen kommer sänks vattenståndet, och akvariet lutas, eller så skapas en lätt tillgång till land. Utfodringen fortsätter, eftersom tarmen inte förändras som hos grodor, men vissa djur avvisar foder under en period. Se till att det grunda vattnet inte förorenas av oätet foder. När metamorfosen är avslutad flyttas djuret till vuxenuppställningen. Vissa djur genomgår aldrig metamorfos och blir gälförsedda vuxna.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nyförvandlade ungarna flyttas till en vuxenuppställning med fuktigt hushållspapper eller ett fuktigt substrat utan torv och med gömställen, när metamorfosen är helt färdig. Ge små foderdjur som små daggmaskar, små syrsor och bitar av mask, och mata dem oftare än vuxna. Mängder och intervall för ungarna är inte dokumenterade.

Sortera ungarna efter storlek, så att de inte äter upp varandra. Håll substratet fuktigt och svalt, inte över 24 °C.

Hälsa och vanliga misstag

Arten är härdig och förlåter små misstag, men dessa problem är vanliga:

- För varmt: över 25 °C under längre tid kan vara livsfarligt.
- Fetma hos vuxna djur: mata måttligt och använd fet föda sällan.
- Svultna nyinköpta larver som får för stora måltider: kan gå i chock och dö. Mata små, täta måltider.
- Bett mellan larver: skador på gälar och ben. Håll likadana djur tillsammans.
- Surt substrat, till exempel torv: ger förlust av salter. Undvik torv.
- Syrsor utan kalktillskott: kan ge skelettsjukdom.
- Sväljt grus: kan ge tarmvred och vara dödligt.
- Ammoniak och nitrit i larvbassängen: kräver ett cyklat filter och vattenbyten.
- Uttorkning: ge en vattenskål och ett fuktigt substrat.

Salamandrar kan bära svampsjukdomen Bsal (*Batrachochytrium salamandrivorans*), som är dödlig för många arter. Sätt nya djur i karantän i minst 60 dagar och tvätta händer och redskap mellan behållarna.

Gå till en veterinär med kunskap om groddjur om djuret avvisar mat under längre tid, har öppna sår eller lutar åt ena sidan när det simmar.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.

Hela guiden med karta och uppdateringar: herpy.org/sv/salamandrar/ambystoma-tigrinum